

ความหมายและประสบการณ์เกี่ยวกับ
การแพ้ยาปฏิชีวนะกลุ่มเบต้าแลคตามของผู้ป่วย

นางสาวพิชญา รอดเจริญ¹
นางสาวรัชพร โพธิ์โต²

โครงการพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาโท เภสัชศาสตรบัณฑิต³
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2556

MEANINGS AND EXPERIENCES OF
β-LACTAM ANTIBIOTICS ALLERGY IN PATIENTS

MISS PITCHAYA RODCHAROEN

MISS RACHAPORN POTHITO

A SPECIAL PROJECT SUBMITTED IN PARTIAL FULFILMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTER OF PHARMACY
FACULTY OF PHARMACY
MAHIDOL UNIVERSITY

2013

โครงการพิเศษ

เรื่อง ความหมายและประสบการณ์เกี่ยวกับการแพ้ยาปฏิชีวนะ

กลุ่มเบต้าแลคแทมของผู้ป่วย

(นางสาวพิชญา รอดเจริญ)

(นางสาวรัชพร พอดิโต)

(อาจารย์ มนทยา สุนันทิวัฒน์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผศ. ดร. ปราโมทย์ ตระกูลเพี่ยรกิจ)

อาจารย์ที่ปรึกษาอวุฒิ

(อาจารย์ วรรณ กิตติ)

อาจารย์ที่ปรึกษาอวุฒิ

บทคัดย่อ

ความหมายและประสบการณ์เกี่ยวกับการแพ้ยาปฏิชีวนะ

กลุ่มเบต้าแลคเตමของผู้ป่วย

พิชญา รอดเจริญ, รัชพร โพธิ์โต

อาจารย์ที่ปรึกษา : มนทยา สุนันทิวัฒน์*, ปราโมทย์ ตระกูลเพียรกิจ*, วรรณ กิจพาติ**

*ภาควิชาเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

**ภาควิชาสรีรวิทยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คำสำคัญ : ความหมายของการแพ้ยา, ประสบการณ์การแพ้ยา, การแพ้ยาเบต้าแลคเตม

โครงการพิเศษนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการให้ความหมายและนัยสำคัญของการแพ้ยาปฏิชีวนะในกลุ่มเบต้าแลคเตม ประสบการณ์การแพ้ยาที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับ รวมถึงการปฏิบัติตัวเพื่อจัดการหรือวับมีอันกับการแพ้ยาและการใช้ชีวิตประจำวันของตน ผู้ให้ข้อมูลหลักในงานวิจัยนี้เป็นผู้ป่วยของหน่วยภูมิแพ้ โรงพยาบาลรามาธิบดี ที่มีประวัติการแพ้ยาในกลุ่มเบต้าแลคเตม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในการทำการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ให้นัยสำคัญกับอาการผื่นและอาการคันที่เกิดขึ้นและประเมินว่าเป็นอาการของการแพ้ยา นอกเหนือนั้นยังสะท้อนน้ำซึ่งอายุที่เพิ่มขึ้นและภาวะโรคประจำตัวที่คุกคามสุขภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ยังต้องระแวงระวังหรือให้ความใส่ใจเกี่ยวกับการแพ้ยามากขึ้น ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละรายจะสรุหาวิธีการที่หลากหลายในการรับมือการใช้ยาปฏิชีวนะของตน เพื่อให้ยังสามารถดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติได้ตามปริบบทชีวิตและองค์ความรู้ที่เป็นพื้นฐานของแต่ละคน การเลือกเข้ารับการทดสอบการแพ้ยาปฏิชีวนะในกลุ่มเบต้าแลคเตมจึงเป็นวิธีหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลหลักเลือกใช้เพื่อยืนยันว่าตนแพ้ยาจริงหรือไม่ เพื่อให้เกิดความโล่งใจหากทดสอบแล้วไม่ปรากฏการแพ้ยา และสร้างความเชื่อมั่นว่าหากแพ้ยาได้ถูกต้องก็จะมียาในกลุ่มนี้ที่ใช้มาเชื่อมั่นว่ามีประสิทธิผลให้เลือกใช้ด้วยความปลอดภัย เช่นกัน แม้ว่าผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนหนึ่งจะแสดงความเชื่อมั่น แล้วรู้สึกสบายใจเมื่อได้รับคำยืนยันจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญว่าไม่แพ้ยา แต่อีกส่วนหนึ่งกลับยังรู้สึกว่าไม่สบายใจ ไม่มั่นใจว่าตนจะสามารถใช้ยาได้อย่างปลอดภัย และเลือกที่จะใช้ยาด้วยความระแวงต่อไป ดังนั้นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้ยา บุคลากรทางการแพทย์จึงควรให้ความใส่ใจกับการให้ความหมายและประสบการณ์การแพ้ยาในมุมมองของผู้ป่วยอย่างลึกซึ้ง เพื่อนำมาประยุกต์ในการจัดเนื้อหาและทำที่การสื่อสารพูดคุย กับผู้ป่วยให้ได้อย่างเหมาะสมตรงกับความเข้าใจ โลกทัศน์ และปริบบทชีวิตของผู้ป่วยแต่ละคน

Abstract

Meanings and Experiences of β -Lactam Antibiotics allergy in patients

Pitchaya Rodcharoen, Rachaporn Pothito

Project advisor : Montaya Sunantiwat*, Pramote Tragulpiankit*, Worawan Kitphati**

*Department of Pharmacy, Faculty of Pharmacy, Mahidol University

**Department of Physiology, Faculty of Pharmacy, Mahidol University

Keyword : Meanings of drug allergy, Drug Allergy experiences, Betalactam antibiotics allergy

The aims of this qualitative research are to understand profoundly about meanings, significances and experiences of β -lactam antibiotics allergy, and to clarify various coping strategies adopted by patients to deal with their drug allergy experiences and to survive their everyday lives. Key informants were patients of Allergy Unit at Ramathibodi hospital, who had β -lactam allergy history. In-depth interview and participant observation were used as main techniques of data collection process in this research.

The results showed that skin rash and itches were significant symptoms that triggered key informants to interpret themselves as developing drug allergy. In addition, some key informants reflected that their considerably increasing age and their threatening underlying diseases were crucial factors that urged them to keep vigilance on and pay much more attention to their drug allergy conditions. Key informants utilized several coping tactics to manage their antibiotics use in order to continue their daily activities depending on their life context and basic knowledge. Thus, drug allergy test process was used by key informants as a means to confirm whether their symptoms were drug allergy or not. If results were negative, they would feel relieved. By contrast, if positive results were confirmed, they would be confident to opt for other effective and safe antimicrobials to treat their infectious conditions. Even though some key informants expressed that they were convinced and relaxed to take β -Lactam Antibiotics after their negative results regarding drug allergy were confirmed, others confessed that they still felt worried and reluctant to use β -Lactam Antibiotics and decided to take their medications vigilantly. As a result, in order to create more confidence to patients with drug allergy histories, medical professionals should understand and recognize meanings and experiences of drug allergy in patients' perspectives deeply and comprehensively to develop the optimal contents and manners of patient-professional communication to match each patient's understanding, viewpoint and life context .